

MIHIN MENET SUOMI? PELON AIKA EUROOPASSA

Mika Aaltola

TAMMI

Mika Aaltola

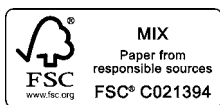
**MIHIN MENET
SUOMI?**

PELON AIKA EUROOPASSA

TAMMI

HELSINKI

© Mika Aaltola ja Tammi 2022

Tammi on osa Werner Söderström Osakeyhtiötä

ISBN 978-952-04-4790-8

Painettu EU:ssa

SISÄLLYS

Johdanto.....	7
LUKU I Suomi ja kasvava Venäjän haaste.....	21
LUKU II Venäjän vaateet ja tie Venäjän hyökkäykseen Ukrainaan	73
LUKU III Venäjän tuhoamissota ja Suomen Nato-jäsenyys	169
Jälkisanat.....	319

JOHDANTO

MUISTIINPANOJEN LÄHTÖKOHDAT

Päiväkirjamerkinnot kattavat ajanjakson kesäkuusta 2021 heinäkuuhun 2022, kattaen tapahtumat Yhdysvaltain ja sen länsiliittolaisten Afganistanista vetäytymisestä aina Venäjän aloittamaan Ukrainan sotaan. Päiväkirjani etenee tapahtumarikkaan vuoden ajan kronologisesti. Se listaa päivät, joilta on säilyneitä muistiinpanoja. Muistiinpanot koostuvat puhelimeni muistioon kirjoitetuista tekstikatkelmista, joita olen julkaissut myöhemmin eri muodoissa sekä sosiaalisen median kanavilla että kolumneissa. Aamuiset muistiinpanot ovat toimineet sytykkeenä myös muulle kommentoinnilleni. Ne ovat suunnanneet mieltäni heti päivän alkajaisiksi. Muistiinpanoni vaihtelevat lyhyistä aforismeista muutaman kappaleen mittaisiin kommentteihin. Merkintöjä ei ole siistitty sujuvuusvirheiden tavanomaisen korjaamisen lisäksi, mutta toistoa on poistettu lukemisen helpottamiseksi. Muistiinpanoissa on sisäistä dialogisuutta, eli ne pyrkivät katsomaan itseään kriittisesti, eikä rönsyjä ole poistettu. Aina eivät asiantuntija-arviot mene aivan nappiin, vaan aikalaiset

joutuvat arvioimaan uudestaan todellisuuden muutoksia useasta uudesta näkökulmasta.

Itsearviointi on hyvien muistiinpanojen ominaisuus. Esimerkiksi Nato-jäsenyyden suhteen ennakointini petti. Syksyllä 2021, kun Ulkopoliittinen instituutti (UPI) sai tehtäväkseen laatia Afganistan-selvityksen Suomen osallistumisesta kriisinhallintaoperaatioon kahden vuosikymmenen ajan, olen kirjannut muistiinpanoihini, että todennäköisesti seuraava UPI-selvitys tehdään Nato-jäsenyydestä. Tämä toteutui, mutta en uskonut asian tapahtuvan kovin nopealla aikataululla, vaikka syksyllä 2021 toteankin Venäjän olevan Suomelle sotilaallinen uhka seuraavien vuosien kuluessa. Nato-suhteen terästämistä olen kyllä politiikkasuosituksissani korostanut jo vuosia. Pidän yleisen mielipiteen yleistä Nato-vastaisuutta takalukkona tilanteessa, jossa poliittinen johto oli laajasti luvannut asiasta kansanäänestyksen.

Kulunut vuosi toi geopoliittisesti merkittävimmän muutoksen Eurooppaan sitten kylmän sodan – ellei peräti toisen maailmansodan – lopun. Eurooppalainen turvallisuusjärjestelmä, joka sai vakiintuneen muotonsa Helsingin huippukokouksessa vuonna 1975, on murruksessa ja laajassa käymistilassa. Venäjän käynnistämä hyökkäyssota osoittaa vääjäämättömät faktat tämän hetken voimasuhteiden jakaumasta Euroopassa. Ukrainan suhteellinen menestys sodassa voi olla odottamatonta, mutta Venäjän kannalta se on myös karua. Venäjän asema laskee ja sen suurvaltastatus on maailmanlaajuisella tasolla vaakalaudalla. Alueellisesti Venäjä on menettämässä sen aseman, jossa se vielä joulukuussa 2021 asetti

etupiirihkavaateensa. Venäjän kannalta on merkittävä aseman lasku myös se, että Eurooppa on sanoutumassa irti riippuvuudestaan Venäjän energiasta. Ahdinkoa lisää Suomen ja Ruotsin päätös hakea liittolaisuussuhteita lännestä. Tilanne pohjoisessa ja Itämerellä on nyt Venäjälle historiallisen huono. Venäjän haaste saattaa kääntyä Venäjän kannalta mahdollisimman huonoon loppu-tulemaan.

Suomi oli strategisesti päättäväinen, kun Venäjä hyökkäsi naapurustossamme Ukrainan kimppuun 24.2.2022. Suomalaisten kannat liittoutumisen suhteen muuttuivat vain viikoissa, kun kävi selväksi, että Ukraina kykenee vastarintaan. Liian moni mielikuva teki Ukrainasta samaistuttavan. Suomalaiseen strategiseen kulttuuriin liittyvät tekijät sopivat yksi yhteen Ukrainan tilanteen kanssa. Mikä oli konkreettista ja reaalista, oli liian käsin kosketeltavaa, jotta sen olisi voinut pois selittää. Kansa vei Suomen Natoon. Poliittinen prosessi hoidettiin mallikkaasti, kun ulkopoliittinen toimijuus annettiin eduskunnalle. Suomi kantoi vastuunsa tilanteesta ja liittoutui käytännössä länteen tavalla, joka ei pitkällä tähtäimellä ole Turkista kiinni. Aloittaessaan vainon Ukrainassa Venäjä käytännössä laukaisi suomalaisissa halun pitää Suomi suojassa Venäjän etupiirihaasteelta.

Kuvatessani murrosta olen muistinpanoissani käyttänyt lähtökohtana inhimilliseen arkeen liittyvää viitekehystä. Suurvaltasuhde ja sota saattavat johtaa helposti monimutkaisiin malleihin ja korkealentoiseen abstraktiotasoon tavalla, joka on vierasta ihmisten arjen tunteuksille ja kokemuksille.

Tapahtumat on viime kädessä syytä nähdä suhteessa ihmisten arkeen. Sota on määritelmällisesti arjen ennustettavuuden vastakohta. Suhteessa arjen huomioimiseen asiantuntijadiagnoosit saattavat rauhoittaa, vaikka ne olisivat synkkiäkin, mutta arkeen palautuvat tulkinnat antavat juurevemmän mielen sodalle. Abstraktit mallit eivät välttämättä kytkeydy suoraan ihmisten huoleen.

Loppujen lopuksi rauhan rikkoutuminen ja sodan alkaminen on kuitenkin totutun arkielämän loppumista. Keskeinen hallinnan keino, toistuvat ja säännönmukaiset rytmit, määrittelevät rauhan aikaa. Toistamalla päivästä päivään suurin piirtein samoja asioita luomme rutiininomaisia kaavoja ja hallitsemme näin todennäköisyyksiä. Sota-aikana emme voi enää luottaa, että aamulla kodissamme näkemämme läheiset saapuvat illallispöytään tai että koti on yhä paikollaan. Sota sysää ihmisiä liikkeelle, pakoon sen keskiössä olevaa tuhoa, väkivaltaa ja vainoa. Murrosaikojen kansainvälinen politiikka on täynnä epäjatkuvuutta ja odotusarvojen pettämistä. Ennustettavuus korvautuu, ja entistä pyritään korvaamaan väkivaltaisesti uusilla pakotetuilla rutiineilla.

Erilaiset vitsaukset pyrkivät tekemään tuhoa yhteisöllisessä tilassamme. Näitä ennustamattomia ajureita ovat hätätilat luonnonkatastrofeista pandemioihin. Samalla sodan tuomat viidakonlait muodostavat ikivanhan suuri mittaisen väkivallan muodon. Pandemia kutisti tilan tunnetta maailmanlaajuisesti ja muokkasi arkeamme. Se laski myös kansainvälistä valtioiden välistä luottamusta. Kuten monta kertaa aiemmin historiassa, sota saapui samaan aikaan pandemian kanssa. Vitsaukset liittyvät usein

toisiinsa ja syövät inhimillistä tilaa. Ne altistavat toinen toisilleen ja tuhoavat arjen säilyttämisen mahdollisuuksia.

AFGANISTANISTA UKRAINAAN

Afganistanista vetäytyminen oli raju toimenpide. Yhdysvaltalaisessa ajattelussa se oli Yhdysvaltojen globaalin roolin siirtymistä alueellisen tason pelilaudalta kohti geostrategista, globaalia, tasoa. Samalla siirtymä ennakoiki paikallisten kriisien ja konfliktien aikakauden merkityksen vähentymistä suhteessa kansainvälisiin ennakoitavissa oleviin konflikteihin. Myös 11.9.2001:n jälkeinen ajanjakso tuli päätepisteeseen. Yhdysvallat oli sijoittanut resursseja terrorismin vastaiseen taisteluun, mutta nyt näköpiirissä hämmöttivät voimakkaat valtiotason vastustajat erityisesti Kiinan osalta. Suurvaltojen šakkilaudalla Venäjä otti ensimmäisen askeleen lähtiessään sotaan Ukrainassa. Kiina katseli paljolti sivusta. Kiinassa Venäjän toimiin samaistuttiin, mutta maan etu ei ole järkyttää taloussuhteita länteen, josta Kiinan kasvu on peräisin.

Venäjä teki vuoden kuluessa Ukrainasta tahtomattaan tärkeän toimijan. Ukrainaa ei olisi kannattanut aliarvioida. Kävin Ukrainassa opettamassa tulevia virkahenkilöitä ja osallistuin puhujana paneelikeskusteluihin vuosina 2016–2018 ja sain kokea, että Ukraina on paljon yhtenäisempi kuin Venäjän onnistunut propaganda on meille uskotellut. Ukrainalaiset rakastivat maataan, jota historian myrskyt ja vainot ovat riepotelleet vuosisatoja. Kansalaiset eivät pitäneet korruptoituneista johtajistaan, joiden rahat usein olivat peräisin Venäjä-suhteesta. Mutta

Ukrainan kansalaisyhteiskunta on vahva ja ukrainalaiset elivät demokratiaansa intohimoisesti. He näkivät eurooppalaisuudessa paljon tavoittelemisen arvoista. Maidanilla, Ukrainan pääkaupungin Kiovan keskusaukiolla marraskuussa 2013 alkanut henki johti vallankumoukseen keväällä 2014. Tätä henkeä symbolisoivat Euroopan unionin (EU) kaduilla liehuvat liput. Ukraina halusi koko sydäimestään olla osa Eurooppaa ja päästä pois Venäjän epäsuoran ja korruptoivan ikeen alta. Kaikki tämä oli selvää, kun jutteli ukrainalaisten kanssa. He olivat viimeisiä eurooppalaisia siinä mielessä, että Maidanilla 2014 seisottiin barrikadeilla itseään uhraten hetkellä, jolloin muu Eurooppa kiisteli arvoista ja identiteeteistä sekä koki tiettyä vieraantumista läntisistä vapausarvoista. Venäjä oli ollut paljolti lietsomassa tätä eurooppalaisen tahdon katoamista.

Läntinen apatia oli kyynistänyt meidät. Meidän oli vaikea samaistua ukrainalaisten kamppailuun vapaudestaan. Olimme pisteessä, jossa kyllä kauhistelimme Venäjän itsevaltaista mahtia ja havittelimme jonkinlaista tasapainoa murrosajan keskellä. Ukrainan toivottiin antavan periksi ”rauhan” vuoksi. Venäjän nousu nähtiin luonnonvoiman kaltaisena faktana, vaikka meidän olisi pitänyt ymmärtää, että Venäjä on itse asiassa valtaansa menettävä ja neuvoton suurvalta. Olimme Ukrainan kustannuksella valmiita dialogiin sellaisen valtion kanssa, joka ei kunnioita suurvalloilta kaivattua vastuuta, vaan vetoaa kaiken aikaa kuviteltuihin oikeuksiinsa muun muassa etupiirivaateiden muodossa. Menimme ansaan, kun aloimme uskotella, että oikeudettomasti

käyttäytyvälle Venäjälle pitäisi antaa lisää tilaa ja kunnioittaa sen intressejä. Ruokimme Venäjän ylimitoitettuja kuvitelmia omasta roolistaan. Jälkikäteen arvioiden tässä on peiliin katsomisen paikka.

SUOMI, VENÄJÄ JA NATO

Venäjä-suhde on paljolti määritellyt myös Suomea. Meille Venäjä on aina suurvalta, näin on usein toistettu. Venäjän presidentti Vladimir Putinin haikailu Venäjän muuttamisesta Neuvostoliitoksi vain korosti tämän sanoman merkittävyyttä. Me olimme suomettuneessa Suomessa pakon alla oppineet poliittisten järjestelmien rinnakkaineloa. Samalla siitä saatiin myös taloudellista hyötyä. Se, että rauhanomainen rinnakkainelo oli vain laajempi muille Euroopan maille strategiseksi houkuttimiksi tarkoitettu väline, on meillä vieläkin pimennossa. Meidän avullamme ja myötävaikutuksellamme myytiin niin sanotusti luottamuksellista Venäjä-suhdetta läntisen Euroopan maille. Neuvostoliittoa koskeva ”taitomme” oli siis vain suuremman pelin määre, eikä mikään erityistaito. Se oli osa Neuvostoliiton geostrategiaa. Käsitys onnistumisestamme jäi kuitenkin elämään myös kylmän sodan jälkeen.

Kylmän sodan lopun henkeen liittyi naiivi uskomus demokratian etenemisestä omalla voimallaan. Samalla luotettiin siihen, että Venäjä muiden Euroopan valtioiden tapaan normalisoituisi, eli luopuisi vaateistaan koskien naapureittensa aluetta. Nämä toiveet otettiin liikaa itsestäänselvyyksinä. Piti vain odottaa, ja edistys veisi

parempaan maailmaan. Pelkkä toivo ei kuitenkaan riittänyt. Venäjä alkoi Putinin kaudella keskittää valtaa ja käyttää neuvostopelikirjasta tuttuja metkuja. Se alkoi sitoa itseensä läntisiä toimijoita synnyttämällä korruptiivisia riippuvuuksia ja pitämällä yllä mielikuvaa vääjäämättä vahvistuvasta Venäjästä.

Vääjäämättömyydestä alettiin tehdä hyvettä myös Suomessa. Venäjä oli palannut suurvallaksi ja sen resurssit ja varallisuus voisivat tarjota Suomelle tärkeitä markkinoita. Eihän siinä voisi olla mitään kovin negatiivista, että Suomi satsaisi Venäjä-suhteeseensa. Toisaalta presidentti Sauli Niinistön kaudella alettiin kyllä ymmärtää Venäjän sotilaallinen aktiivisuus. Selontekoihin ja puheisiin alkoi ilmestyä mainintoja synkstä suurvaltakilpailun täyteisestä maailmasta. Myös Venäjän etupiirihavittelu tiedostettiin, mutta Venäjän ei arveltu ottavan sodan aloittamisesta koituvaa riskiä. Arveltiin, että Venäjän parempi sitominen suuriin hankkeisiin, kuten esimerkiksi ydinvoimalayhteistyöhön tai Itämeren kaasuputkiin, vähentäisi sotaisten polkujen mahdollisuutta. Ajateltiin sidosten ja hankkeiden muuttavan Venäjän intressejä, jos ei ehkä Venäjää itseään.

Mutta oliko tämä toivon politiikka sinisilmäistä vakauden kaipuuta maailmassa, joka oli kehittymässä sotaishampaan suuntaan? Jälkiviisaasti on helppo todeta, että Venäjä-riskeihin olisi pitänyt herätä paljon aikaisemmin. Venäjä ei kokenut, että esimerkiksi energiarippuvuuksien synnyttäminen olisi sen geopoliittisesta mahdista pois. Päinvastoin Venäjällä koettiin, että riippuvuudet muuttaisivat ja heikentäisivät länttä. Ajateltiin,

että lännen heikkouden lähentyessä tiettyä pistettä Venäjä voisi ottaa käyttöön sotilaallisen mahtinsa. Tämä piste oli se, missä keskeisten läntisten maiden sisäpoliittiset riidat olisivat niille kiihdyttävämpiä kuin ulkoiset vihollisuudet. Venäjä pyrki nakertamaan erityisesti Yhdysvaltoja pisteeseen, jossa maan identiteettisodat olisivat niin kiihkeitä, että Venäjältä jopa pyydetäisiin aktiivista apua. Monella tavalla Yhdysvaltojen presidentinvaalit vuonna 2016 olivat tästä oppikirjaesimerkki.

Venäjä oli kyennyt vaikuttamaan vaaleihin monissa läntisissä demokratioissa. Se oli saanut luotua Venäjäsidonnaisia oligarkkeja, jotka olivat lännessä salonkikelpoisia. Kaikki tämä oli tapahtunut ilman, että Venäjän vaikutusta oli juurikaan tiedostettu. Sanktioita oli kyllä asetettu, mutta ne olivat usein melko vesittyneitä, koska läntiset maat eivät olleet yhtä mieltä sanktioitavien suhteen. Usein kävi niin, että Yhdysvaltojen sanktiolistat tulivat EU:hun, jossa ne kävivät kierroksella eri jäsenmaissa. Tuloksena oli jokseenkin toimimaton instrumentti Venäjän kurissapitämiseksi.

Suomessa Nato-optio samoin kuin tiivistyvä puolustusyhteistyö läntisten tahojen kanssa toimivat eräänlaisena varaventiilinä. Nato-optio oli luotu pahan päivän varalle varmistamaan se, että jos Venäjä ylittäisi tietyn rajan, Suomi luopuisi vakauspoltiikasta ja siirtyisi tasapainottamaan Venäjää lännen tukemana. Suomessa oli käyty Natosta keskustelua kymmeniä vuosia, mutta keskustelu oli kuitenkin melko identiteettipohjaista. Kyselyihin vastattiin siltä pohjalta, oliko henkilö militaristi vai pasifisti tai oliko vastaaja Venäjän suhteen toiveikas vai pessimisti.

Nato-mittareissa näkyi kuitenkin selkeä muutos jo ensimmäisen Ukrainan sodan jälkimainingeissa. Naton vastustajien määrä laski vähitellen alle 50 prosentin yhä isomman osan kansasta vastatessa ”en osaa sanoa”. Kansanäänestys oli kuitenkin monen poliittisen toimijan ehto Nato-jäsenyydelle, joten Nato-keskustelulla oli taka-portti. Suuri osa kansasta vastusti Natoa, eikä siksi ollut kenenkään edun mukaista lähteä Nato-tielle heppoisin perustein.

VENÄJÄN HYÖKKÄYS UKRAINAAN

Kun länsijoukot vetäytyivät Afganistanista elokuussa 2021 ja päiviä myöhemmin lännen tukema hallinto romahti, Venäjän presidentti Putin veti tästä johtopäätöksen, että läntiset demokratiat ovat heikkoja. Putin oli jo vuosia tehnyt kaikkensa, että ne olisivat sekä sisäisesti heikkoja että keskenään erimielisiä. Venäjä oli muodostanut vahvoja sidoksia länteen energiakaupan sekä laittomien rahanpesuverkostojen ympärille ja pyrki muodostamaan Venäjään sidoksissa olevaa raharikkaiden verkostoa myös sijoittamalla urheiluun ja kulttuuriin. Venäjä oli lisäksi häirinnyt demokraattisia prosesseja vaaleista kansanäänestyksiin. Miettiessään Yhdysvaltojen presidentti Joe Bidenin vetäytymistä Afganistanista Putin näki varmasti-kin mahdollisuuksia käyttää hyväksi geopoliittisesti heikentyvää länttä. Etupiirivaateet puettiin uhkavaatimuk- sen muotoon joulukuussa 2011, ja lopullisen iskun Putin kuvitteli tuottavansa käynnistämällä sodan helmikuussa 2022. Venäjän suurvalta-asemaa etupiirioikeuksineen,

jota Yhdysvallat oli haluton tunnustamaan, saataisiin nostettua näyttämällä Venäjän pelättyä mahtia.

Sota alkoi 24.2.2022. Siihen ja sen kulkuun olivat syinä Venäjän havittelema kunnia ja Venäjän mahdin lännessä herättämä pelko. Moni uskoi Venäjän hoitavan hyökkäyssotansa lyhyessä ajassa. Minäkin pidin todennäköisenä, että Venäjän voima kohtaa vastavoimansa vasta läntisessä Ukrainassa, johon läntinen aseellinen apu saataisiin ajoissa virtaamaan. Samalla arvioin, että sissisodankäynti tulisi jatkumaan vuosia. Ukrainalaiset kuitenkin osoittivat sen, että Venäjän mahti on paljolti myytti. He nousivat vastarintaan kaikissa kylissä ja kaupungeissa Venäjän tuhoamissodan reitillä. Vähitellen kevään ja kesän kuluessa myös Ukrainan sotilaalliset kyvyt saatiin kuntoon. Läntinen apu oli keskeisessä roolissa niin kaluston kuin koulutuksen suhteen, mutta Venäjän mahdin kohtaaminen ilman omasta maastaan ja elämänmuodostaan kamppailevia ukrainalaisia olisi ollut mahdotonta.

Lähtiessään sotaan Venäjä ei tiennyt asettavansa peiliin oman suurvalta-asemansa. Venäjä haki kunniaansa, eikä arvannut sitä menettävänsä. Vähä-Venäjän, eli Ukrainan, piti olla helppo pala niellä. Kun Venäjä huomasi, että sen oma tiedustelu oli syöttänyt Kremliin lähteisiin tiedusteluraportteihin vain pelkkää Venäjän omaa propagandaa, hätäännykseen reagoitiin väärin. Ratkaisuna nähtiin tuhoamissodan kiihdyttäminen, minkä toivottiin nakertavan ukrainalaisten puolustustahtoa. Samalla lisättiin sodan olemuksellista paatosta. Kyseessä ei ollut ainoastaan taistelu etupiiristä, vaan tuhoamissota, jonka

kohteena olivat ukrainalaiset. Venäjä paljasti samalla luisuneensa syvälle fasistisen ideologian syövereihin. Se kykeni ylläpitämään Ukrainasta järjenvastaista kollektiivista käsitystä, joka johti tuhoamiseen, raiskauksiin, vankileireihin, sotarikoksiin ja vainoon. Kaikki tämä taasen ruokki päämäärää, jonka tarkoituksena oli ulottaa syyllisyys syvälle yhteiskuntaan. Tarkoituksena oli tehdä Putinin ja Venäjän sodasta venäläisten sota. Tavoitteena oli kirjoittaa uusiksi venäläinen yhteiskuntasopimus, joka ei perustunut demokraattisille vapauksille, vaan joka oli pyrkinyt vuoteen 2013 asti venäläisten elintason korottamiseen. Ukrainan ensimmäisen sodan jälkeen yhteiskuntasopimus on perustunut yhä enemmän Venäjän kunnialle. Kansalaiset elävät valheessa ja köyhyydessä, mutta heidän elämänsä saa merkityksensä äiti-Venäjän suuruudesta ja mahdista, jota suoraan tai epäsuorasti valtion hallussa olevat mediakanavat toistavat päivästä päivään.

Venäjälle on ominaista yksinvaltaisille järjestelmille perinteinen suuri valhe: kaikki nähdään Venäjän suuruuden näkökulmasta, minkä uskotellaan olevan venäläisille ominainen kulttuurinen piirre. Hyvä esimerkki on myös länteen levinnyt käsitys, jonka mukaan venäläiset olisivat valmiita uhraamaan hyvin paljon enemmän maansa eteen kuin muut kansat. Maan sisällä uhrin nähtiin olevan keskeinen poliittinen usko. Maan ulkopuolelle se levisi käsityksenä, jonka mukaan uhrautuvia venäläisiä ei yksinkertaisesti saataisi kuriin muuta kuin antamalla heille periksi. Samaa päämäärää tuki myös Venäjän propaganda, jonka mukaan se oli mahdiltaan sotilaallinen

suurvalta. Venäjällä kuviteltiin olevan käytössään maailman toiseksi vahvin aseellinen voima.

Venäjä kiihdytti sotaa, mutta samalla se tuli huomauttamaan laittaneeksi peliin kaiken, myös oman asemansa suurvaltana. Ukrainan kyky pysäyttää Venäjän hyökkäys tarkoittaa sitä, että Ukraina on vertaisvastus, sotilaallisilta kyvyiltään Venäjän luokkaa. Putin eteni siis voiton huumasta suureen šokkiin syyskuussa 2022, jolloin kaikille tuli selväksi, että Ukraina ei ole lyötävissä, vaan sillä on jopa mahdollisuudet suureen voittoon. Venäjä on luonut itselleen naapurin, joka on sen itsensä vertainen. Ukrainalle sota on ollut herättävä sukupolvikokemus. Sen vaikutukset voimallistavat Ukrainaa ainakin sukupolven ajan. Tämä voimasuhteiden muutos tulee näkyämään Venäjän vaikutusvallan äkillisenä laskuna Euroopassa. Venäjän mahtia ei enää kunnioiteta – ei sotilaallisen voiman eikä energiariippuvaisuuksien suhteen.

Tärkeä ajankohtainen puheenvuoro Venäjän hyökkäyksestä Ukrainaan sekä Euroopan ja erityisesti Suomen ja Pohjolan turvallisuustilanteesta.

Venäjän hyökkäys Ukrainaan 24.2.2022 järjestytti koko Eurooppaa ja käänsi hetkessä Suomenkin ulko- ja turvallisuuspoliittisen toimintaympäristön aivan uuteen asentoon. Aiemmin poliittisesti liki mahdottomalta näyttänyt Nato-jäsenyys on toteutumassa niin Suomen kuin Ruotsinkin osalta. Ulkopoliittisen instituutin johtaja Mika Aaltola valottaa kirjassaan tilanteen taustoja sekä Suomen turvallisuuspoliittisia näköaloja ja lähitulevaisuuden toimintavaihtoehtoja Ukrainan, Euroopan, Naton ja läntisen maailman kamppaillessa Venäjän hyökkäyssodan yleisen haasteen alla.

Aaltolan päiväkirjamerkinnoille pohjautuva teos seuraa geopolittisen dynamiikan, Venäjän kasvavan uhan ja sittemmin presidentti Putinin aloittaman sodan tilanteiden kehitystä ja laajempia vaikutuksia kesäkuusta 2021 heinäkuuhun 2022 asti yhdistäen tilanneseurannan kiihköttömaan ja informatiiviseen tausta-analyysiin ja tulevaisuuden skenaarioiden pohdintaan. Näin kirja tarjoaa Suomen ja Euroopan turvallisuustilanteesta huolestuneelle lukijalle perusteltuja asiantuntijanäkemymiä uhkaavan ja pelottavan tilanteen ymmärtämiseen ja pyrkii vastaamaan kysymykseen, miten Suomen turvallisuus parhaiten taataan nyt ja tulevaisuudessa.

